

УДК 786

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/38-2-12>**Олег МИКИТЮК,***orcid.org/0000-0002-9546-4849**аспірант кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології**Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка**(Суми, Україна),**старший викладач кафедри баяна та акордеона**Національної музичної академії України імені Петра Чайковського**(Київ, Україна) olegaccordeon@gmail.com***Андрій ЄРЬОМЕНКО,***orcid.org/0000-0002-4349-4288**кандидат мистецтвознавства,**старший викладач кафедри хореографії та музично-інструментального виконавства**Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка**(Суми, Україна) yeremenko.acco@gmail.com*

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК АКОРДЕОННО-БАЯННОЇ ОСВІТИ БУКОВИНИ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Протягом ХХ століття, а особливо після закінчення Другої світової війни, акордеонно-баянне мистецтво на Буковині здобуло неабияку популярність серед населення краю. Процес проникнення інструментів у різні напрями музичної культури відбувався досить інтенсивно, і особливо важливим є те, що стався одночасний розвиток цього виду мистецтва одразу у трьох жанрах, а саме народно-фольклорному, естрадно-джазовому та академічному. Народний мелос, що притаманний даному регіону, зіграв одну із ключових ролей у розповсюдженні та популяризації інструментів, адже конструктивні, технічні, темброві та фактурні можливості акордеона та баяна дали змогу зайняти місце солюючих та акомпануючих інструментів, увійти до складу буковинських ансамблів та оркестрів. Народний жанр став невід'ємною складовою частиною музичного мистецтва Буковини, а акордеон став першим із народних інструментів, клас якого було відкрито в Чернівецькому музичному училищі у 1940 році. Вагомий внесок у досягнення високопрофесійних результатів виконавської майстерності акордеоністів та баяністів Буковини внесли педагоги різних музичних середніх навчальних закладів. Базуючись на здобутках і традиціях, що мали місце в розвитку музичного мистецтва краю ще із часів Австро-Угорської, а пізніше і Румунської доби, та знаннях, отриманих у вищих музичних навчальних закладах колишнього СРСР, вони зуміли дати новий поштовх до комплексного професійного опанування засобами музичної виразності своїх учнів за класом баяна та акордеона. Було підготовлено велику кількість лауреатів різноманітних конкурсів, концертних виконавців, а також педагогів початкових музичних навчальних закладів, що стало основою для розповсюдження професійної підготовки на території всієї області.

Стаття присвячена дослідженню особливостей історичного розвитку буковинської акордеонно-баянної освіти, її культурно-історичним передумовам, становленню та діяльності педагогів. Проведено загальний огляд роботи викладачів у класах баяна та акордеона в середніх навчальних закладах, що були відкриті в середині ХХ століття, а саме музичне училище, культурно-освітнє училище та педагогічне училище. Також частково приділяється увага діяльності акордеонно-баянної секції кафедри музики Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича, яка почала свою роботу в 1992 році.

Ключові слова: акордеон, баян, освіта, Буковина, Чернівці, училище, університет, історія.

Oleg MYKYTIUK,*orcid.org/0000-0002-9546-4849**Postgraduate Student at the Department of Fine Arts, Musicology and Culturology Science**Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko**(Sumy, Ukraine),**Senior Lecturer at the Bayan and Accordion Department**Ukrainian Tchaikovsky National Academy of Music**(Kyiv, Ukraine) olegaccordeon@gmail.com***Andrii YEROMENKO,***orcid.org/0000-0002-4349-4288**Candidate of Art History,**Senior Lecturer at the Musical and Instrumental Performance Department**Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko**(Sumy, Ukraine) yeremenko.acco@gmail.com*

THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE ACCORDION-BAYAN EDUCATION IN BUKOVINA THE SECOND HALF OF THE XX – BEGINNING OF THE XXI CENTURY

During the twentieth century, and especially after World War II, accordion-bayan art in Bukovina gained great popularity among the population of the region. The process of penetration of instruments in different areas of musical culture was quite intense. There was a simultaneous development of this art in three genres, namely folk, jazz, and academic. Folk melody, which is typical of this region, played one of the key roles in the distribution and popularization of instruments, because the design, technical, timbre, and texture of the accordion and bayan allowed to take the place of solo and accompanying instruments, to join Bukovina ensembles and orchestras. The folk genre became an integral part of the musical art of Bukovina, and the accordion became the first folk instrument whose class was opened at the Chernivtsi Music School in 1940. Teachers at various music secondary schools made a significant contribution to achieving highly professional results of performance skills of accordionists and bayanists of Bukovina. Based on the achievements and traditions that have taken place in the development of musical art of the region since the Austro-Hungarian and later Romanian times and the knowledge gained in higher Music Schools of the former USSR, they were able to give a new impetus to comprehensive professional mastery of musical expression to their students in the accordion and bayan classes. A large number of laureates of various competitions, concert performers, as well as teachers at primary music schools were trained, which became the basis for the spread of professional training throughout the region.

The article is devoted to the research of the peculiarities of the historical development of the Bukovynian accordion-bayan education, its cultural-historical preconditions, formation, and activity of teachers. A general overview of the work of teachers in accordion and bayan classes in secondary schools, which were opened in the middle of the twentieth century, namely the music school, cultural and educational school, and pedagogical school. Attention is also partially paid to the activities of the accordion and bayan section of the Department of Music of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, which began its work in 1992.

Key words: *accordion, bayan, education, Bukovina, Chernivtsi, college, university, history.*

Постановка проблеми. Акордеонно-баянне мистецтво Буковини знаходиться в процесі постійного розвитку та вдосконалення як вагома складова частина української національної культури. Регіональний підхід вивчення розвитку окремих видів мистецтва дедалі набуває все більшої актуальності. Буковина як край із досить цікавою і неоднорідною історією і заслуговує на детальний розгляд її акордеонно-баянного мистецтва, що є невід'ємною частиною української інструментальної музики. У найрізноманітніших сферах музичної практики акордеон та баян знайшли своє широке застосування, де їх складовою частиною є педагогічна діяльність.

У силу стрімкого розвитку науково-технічного прогресу та модернізації освітніх процесів постає питання в новому методологічному підході до виховання та навчання молоді генерації акордеоністів і баяністів, що зорієнтований на розкриття їхнього внутрішньо-духовного, чуттєво-емоційного та виконавсько-творчого потенціалу, який надасть можливість швидко перелаштовуватися у відповідних умовах і знаходити відповідні засоби виразності в різних стилях та жанрах музичних напрямків. Із цього випливає необхідність у зверненні до історичних аспектів, що вплинули на формування такого осередку акордеонно-баянного мистецтва, як буковинське, що надасть нам можливість глибше та цілісніше осягнути весь спектр проблематики, яка виникала перед педагогами різних поколінь, проникнути у їх сутність

та прослідкувати шляхи їх вирішення, щоб запозичити найперспективніші з них для подальшої творчої діяльності.

Аналіз досліджень. Незважаючи на цікавий та інтенсивний шлях акордеонно-баянного розвитку на Буковині, він залишається малодослідженим науковцями та музикознавцями. Особливості еволюції освітніх процесів на рівні середніх та вищих учбових музичних закладів, що привели до трансформації з аматорського рівня виконавства у професійно-академічний, до цього не були об'єктом наукового дослідження. Натомість регіональним академічним школам акордеонно-баянного мистецтва присвячено чимало праць. Серед них варто відзначити роботи таких науковців, як М. Давидов (Давидов, 1998), А. Семешко (Київська академічна школа), Р. Кундис, А. Душний, Б. Пиц (Душний, Пиц, 2010), І. Іваночко (Іваночко, 2020), Д. Кужелев, В. Шафета, Ю. Чумак (Львівська баянно-акордеонна школа), В. Євдокімов (Одеська академічна школа), А. Светов (Харківська баянна школа). А також праці авторів, що присвячені історії загальноукраїнської баянно-акордеонної школи: В. Суворова, А. Семешка, М. Давидова, Л. Понікарової, А. Сташевського, Є. Іванова, М. Імханіцького (Имханицкий, 2006), А. Мірека (Мирек, 1991).

Музично-освітнє життя буковинського краю було висвітлено в роботах таких музикознавців, як К. Демочко (Демочко, 2008), К. Саїнчук (Чернівці, 2011), А. Кушніренко, О. Залуцький, Я. Вишпінська

(Кушніренко, Залуцький, Вишпінська, 2011), Г. Постевка, Ю. Каплієнко-Ілюк, П. Рихло (Рихло, 2000), Я. Табачника (Чернівці, 2015), де педагогічні аспекти акордеонно-баянної творчості митців були викладені в загальному контексті.

Мета статті – визначити роль взаємозв'язку педагогічних аспектів діяльності з формуванням виконавської майстерності акордеонно-баянного мистецтва на Буковині на основі культурно-історичних чинників.

Виклад основного матеріалу. Освітній процес в акордеонно-баянній традиції Буковини має загальноукраїнський характер, а також володіє певними своєрідними рисами, які ми розглядаємо для розуміння їх оригінальних особливостей. Для того щоб повністю осягнути всю проблематику даного питання та розкрити шляхи становлення цього виду мистецтва, ми повинні зазирнути в історію музичної освіти Буковинського краю. Багатогранність культури регіону бере свої початки із часів Київської Русі, а також у різні часи перебуває у складі Галицько-Волинської держави, Молдавського князівства, Румунії, Австро-Угорської та Російської імперій. І тільки з 40-их років ХХ століття входить у склад спочатку Радянської, а потім і Незалежної України. Ці динамічно бурхливі зрушення та події значною мірою вплинули на етнодемографічну ситуацію краю, де відбувалися активні міграційні процеси. Невипадково, що «в умовах такого етнічного розмаїття виникає багатонаціональна і полівекторна культура» (Рихло, 2000: 159). Великого культурного розквіту Буковина досягла в період Австро-Угорської доби (кін. ХVІІІ – поч. ХХ ст.), коли відбувся значний економічний, промисловий та перш за все культурний ріст. Край став однією з найбільш багатонаціональних територій Європи, де проживають українці, румуни, євреї, поляки, німці, вірмени, росіяни та інші національності. Але не дивлячись на таку багатовекторність культур, відбувся феномен їх синкретизму та різні етнічні групи населення стали регулювати між собою злагожені та досить доброякісні відносини. Слугувало цьому культурно-освітнє життя краю, що виконувало комунікативно-компромісну функцію та великою мірою сприяла тодішня австрійська влада, яка своєю грамотною політикою підтримувала рівноправність національних рухів та толерантність їх відносин. Цей стан подій вкрай позитивно вплинув на науково-культурні взаємовідносини як на Буковині, так і у всій імперії. Чернівці поступово стають центром із висококультурно-освітнім середовищем, де починає формуватися осередок творчої інтелігенції, а у 1875 році відкривається

університет та значною мірою посилюється «інтеграція культурних надбань у європейському дусі» (Рихло, 2000: 161). Світське життя швидко активізується, край відвідують з концертами ряд відомих на той час музикантів, таких як Леопольд фон Майер, Франц Кольберг, Карл Ліпінський, Антон Рубінштейн, але найбільшою подією для Чернівців став приїзд у 1847 р. видатного угорського піаніста та композитора Ференца Ліста. У сфері музичної освіти встановлюються тісні взаємовідносини з кращими європейськими школами та помітно налагоджуються зв'язки з викладачами різних галузей музичного мистецтва (Кушніренко, Залуцький, Вишпінська, 2011: 23–26), в концертних залах міста звучать кращі зразки класичної музики. У краї ведуть активну педагогічну діяльність такі вчителі музики, як Франц Пауер, Йозеф Звонічек, Йоганн Кауфман, Йоганн Ровінський, Скал і Антон Борковський, Адальберт і Отакар Гржимали, композитори Кароль Мікулі та Сидір Воробкевич. Перша професійна музична школа була створена у 1905 році, де навчання зосереджено на таких спеціальностях, як спів, фортепіано, струнно-смичкові інструменти та вивчення музично-теоретичних дисциплін. Її засновником та першим директором був диригент і культурно-громадський діяч Модест Левицький. Носила школа ім'я видатного українського композитора Миколи Лисенка, який декілька раз бував у Чернівцях та підтримував тісні творчі зв'язки з музичним осередком краю. Важливим фактом у становленні акордеонно-баянного мистецтва Буковини стало те, що на фортепіанному відділі школи також відбувалося навчання на гармоні умі – інструменті, який мав широке розповсюдження в країнах Європи, ззовні нагадуючи фортепіано, але споріднений з акордеоном безпосередньо способом звуковидобування, а повітря в міх нагніталось за рахунок ножних педалей.

У 1924 році, коли Буковина знаходилася у складі Королівства Румунії, в Чернівцях було відкрито «Консерваторію музики та драматичного мистецтва» під керівництвом видатного композитора та музиканта Олександра Зірра, що стало новим важливим етапом у історії музичної освіти Буковини. У цей час майже на всіх континентах світу на початку ХХ століття акордеонне мистецтво починає стрімко розвиватися та здобувати популярність. «З'являються нові фабрики і різноманітні моделі інструментів яскравих кольорів з дорогим оздобленням, виготовленні з цінних порід дерева» (Іваночко, 2020: 15). «У цей період всі його основні елементи і параметри отримали сучасні форми, а виготовлення розвинулося в

добре налагодженому промислового виробництва» (Мірек, 1991: 4). Зважаючи на політичні, економічні та культурні зв'язки Буковини із Західною Європою, тут починають розповсюджуватися акордеони здебільшого німецьких та італійських виробників. Інструмент швидко отримує популярність серед музикантів фольклорного жанру. Особливо ця тенденція прослідковувалася серед етнічного румунського населення краю, де національний колорит та жанрово-стилістичний характер музичної мови цього територіального осередку зіграв ключову роль у затвердженні акордеона як складової частини буковинської народної музики.

За часів окупації Буковини Австро-Угорською імперією та Королівством Румунії культурно-мистецьке життя краю здобуло значного розвитку. Край здобув статус осередку європейської культури, насичене концертне життя якого сприяло утвердженню мистецької освіти. Цьому сприяла добре налагоджена робота музичних товариств, педагогів, виконавців, творчої інтелігенції, які прагнули підтримати та збагатити рівень культурного життя Буковини.

У 1940 році після приєднання Буковини до складу СРСР на базі консерваторії було створено музичне училище, яке продовжило традиції професійної освіти. «Із звіту за 1944–1945 навчальний рік відомо, що 102 студенти навчалися на чотирьох відділах: фортепіанному – 41, вокальному – 40, струнно-смичкових інструментів – 14, духових та ударних – 3, акордеону – 4» (Саїнчук, 2011: 36). Цей період став переломним в історії акордеонно-баянного мистецтва Буковини, адже починає формуватися професійна освіта, яка надала підґрунтя для діяльності висококваліфікованих виконавців та педагогів. Серед перших акордеоністів, що навчалися в закладі, були видатні музичні діячі С. О. Сабадаш та В. Г. Городенський.

У повоєнний час ключове значення для акордеонно-баянної освіти краю належить Чернівецькому музичному училищу. Перед викладацьким складом закладу було поставлене завдання в короткий термін підготувати кваліфікованих виконавців на різноманітних музичних інструментах, культурних діячів, викладачів початкових навчальних закладів. Настала потреба у вихованні народно-гуманістичних ідеалів, підтримки духовно-естетичних цінностей та пропаганди академічного напрямку музичної культури. Був створений відділ народних інструментів, на посади викладачів якого запрошувалися молоді спеціалісти, випускники консерваторій. Одним із перших викладачів за класом баяна та акордеона був заслужений діяч мистецтв В. А. Анін, який закінчив Київську консерваторію

за класом баяна у М. М. Геліса. Також першими викладачами були Г. Г. Мягка, О. В. Нечипоренко, В. І. Ізосімов, В. К. Колесников, а з 1955 по 1965 роки на відділі працював ще один випускник М. М. Геліса – домрист, диригент та композитор М. Ф. Олейніков, який певний період очолював відділ, керував капелою бандуристів та оркестром народних інструментів, з яким у 1957 році отримав ІІ премію на Всеукраїнському фестивалі оркестрів у м. Києві. Подальша його викладацька діяльність була пов'язана з Уральською консерваторією де він займав посаду професора кафедри народних інструментів. Працювали на відділі такі викладачі, як Т. Д. Лисенко та В. В. Гулідов, які після трудової діяльності в Чернівецькому музичному училищі були запрошені продовжити її в Астраханській консерваторії.

Наприкінці 1940-х років акордеон потрапляє під санкції з боку влади Радянського Союзу в рамках «боротьби з космополітизмом», а музичні інструменти, які зародилися та розповсюдились в зарубіжних країнах, не тільки не заохочувались, але й стали рідше використовуватися (Імханицький, 2006: 247). Керівництво Чернівецького музичного училища на початку 1950-х років також було вимушене відмовитися від існування класу акордеона, але натомість баянне мистецтво стало процвітати і значно розширювати чисельність викладацького складу та кількість студентів. Акордеоністи, які мали бажання отримати професійну музичну освіту, після вступу в училище перекваліфіковувалися для фахових занять на баян. Але акордеон залишався досить популярним серед музикантів народно-фольклорного напрямку, які в основному зосереджувалися в сільській місцевості та естрадно-джазового жанру, що здебільшого мав розвиток в Чернівцях та інших містечках області, особливо там, де були великі громади єврейського населення. Навчання в таких осередках відбувалося приватно, та знання і основні навички гри на інструменті передавалися від одного музиканта до іншого. Також сприяло негласному утвердженню акордеона те, що Чернівецька область була прикордонною та мала на своїй території велику кількість етнічних культур та багатонаціональних інтересів, а влада Радянського Союзу тут з обережністю ставилася до даного роду заборон, побоюючись політичних конфліктів у таких регіонах. Почала поширюватися практика приватних викладачів за класом акордеона, які проводили уроки в домашніх умовах. Саме в такому середовищі і опановували майстерність володіння інструментом такі, в подальшому знані, акордеоністи, як Я. Табачник, Л. Фельдман, М. Койфман

та І. Кришмару. І тільки наприкінці 1980-х років акордеон знову повертається до переліку інструментів, що входять у склад народного відділу музичного училища.

Починаючи із 1960-их років училище поповнюють викладачі-баяністи, які свого часу закінчили цей заклад та пізніше здобули консерваторську вищу освіту. Серед них такі педагоги, як подружня пара В. Д. Кобялко та С. Г. Кобялко, які закінчили Львівську державну консерваторію імені М. Лисенка і з 1964 та 1965 років стали викладачами училища. Також одними із випускників закладу були М. К. Колесніков, О. О. Логінов та А. М. Стороженко, який почав викладацьку діяльність в Чернівецькому музичному училищі, а згодом продовжив її у Самарській державній академії культури і мистецтва, де став професором, отримав звання кандидата педагогічних наук та Заслуженого працівника культури РФ.

Окремою сторінкою викладачів баянно-акордеонної секції музичного училища, які свою педагогічну діяльність пов'язали саме із цим навчальним закладом, є діяльність колективу, який на зламі ХХ–ХХІ століть зміг вивести рівень підготовки молодих музикантів на новий щабель їх професійного становлення. Кожен із них вніс свій великий особистий вклад як у роботу народного відділу, так і училища в цілому. Це такі педагоги, як В. В. Лохвицький, С. М. Козлов, П. П. Кравчук, О. Г. Кравчук, І. В. Петрусяк, Л. І. Лопушняк. Результатом такої активної діяльності цих викладачів стали перемоги їх учнів на всеукраїнських та міжнародних конкурсах та мистецьких фестивалях. Серед них В. Хаврун, В. Гайдичук (кл. В. В. Лохвицького), А. Мамалига, Г. Плав'юк, І. Кукоба, Р. Оленюк, М. Черниш, О. Микитюк, Д. Мотузок, І. Биков, І. Данілов, І. Пожога (кл. С. М. Козлова), Н. Моргоч, Т. Гуцол, В. Гнатчук (кл. О. Г. Кравчук), І. Гайдичук, Д. Злей, В. Семотюк, Л. Соболева, В. Бендас, О. Томнюк, Д. Русу, В. Король, В. Мосейчук (кл. П. П. Кравчука), С. Бойчук (кл. І. В. Петрусяка та С. М. Козлова). Велика кількість випускників продовжують концертну діяльність на професійній сцені та стали викладачами вищих навчальних закладів.

В. Лохвицький був одним із перших випускників професора М. Давидова у Київській державній консерваторії. Його педагогічний метод повністю базувався на теоретичних основах та підходах у формуванні виконавської майстерності баяніста, який запропонував та зміг реалізувати в практику його викладач. Блискучий виконавський рівень, сумлінне ставлення до своєї діяльності та висока працездатність створили умови, за яких студенти

класу В. Лохвицького могли швидко та якісно опанувати тонкощі музичного мистецтва.

Ще одним представником київської академічної школи був випускник В. С. Панькова – С. М. Козлов, який до вступу в консерваторію навчався в Одеському музичному училищі в класі видатного композитора і педагога В. В. Дикусарова та був першим виконавцем його багатьох творів. За свою педагогічну діяльність він став засновником та першим директором Чернівецької музичної школи № 2, був директором Чернівецького музичного училища, керівником народного та симфонічного оркестрів цього навчального закладу. Його вимогливість, професійна відданість музичному мистецтву, широкий чуттєво-емоційний внутрішній світ, великі організаційні здібності, вміння передати своєму учневі всі тонкощі та секрети музично-виражальних засобів робили надзвичайно цікавими заняття з фаху, ансамблю та оркестрової гри.

Інші викладачі за класом баяна та акордеона в музичному училищі – це представники Львівської баянно-акордеонної школи. Л. І. Лопушняк перед тим, як у 1983 році потрапити на посаду викладача, мала досвід роботи в Івано-Франківському та Астраханському музичних училищах. В консерваторії навчалася у М. Д. Оберюхтіна, у класі якого також закінчив цей навчальний заклад І. В. Петрусяк. Окрім викладацької діяльності, займається перекладенням та аранжуванням для ансамблю і оркестру баяністів. І. В. Петрусяк має багато урядових нагород, які свідчать про його високі результати у сфері управління та організації різних заходів, адже багато років відданої праці присвятив роботі на посаді начальника управління культури Чернівецької ОДА та директора Чернівецького училища мистецтв імені С. Воробкевича.

Вагомий внесок у розвиток акордеонно-баянного мистецтва України зробив П. П. Кравчук. Випускники його класу постійно поповнюють ряди студентів вищих мистецьких навчальних закладів та стають знаними виконавцями, що працюють як в Україні так і за її межами. Особисто творчий підхід до кожного студента, висока музично-теоретична ерудованість та професіоналізм дають змогу учням П. Кравчука розкрити всю палітру художньо-виражальних можливостей інструмента та його специфіку, досягати гідних результатів у виконавській практиці.

О. Г. Кравчук протягом багатьох років очолювала відділ народних інструментів, а також під її керівництвом був реорганізований та здобув всі ознаки професійного колективу оркестр баяністів

та акордеоністів. Її перу належить велика кількість оркестровки різноманітної музики від старовинної класичної до оригінальної сучасної.

Із початку 1960-х років стрімко зростає кількість навчально-музичних закладів, які відкривалися в містах, селищах та великих селах області. Підготовку кадрів для новоутворених музичних шкіл було покладено на музичне училище, але, окрім цього, в м. Чернівці на базі педагогічного училища в 1957 році було створено відділ «Музичного мистецтва», де існував клас баяна, а пізніше і клас акордеона. Завданням цього навчального закладу полягало в підготовці педагогів дошкільної та початкової освіти. Випускники відділу «Музичного мистецтва» отримували кваліфікацію вчителів музики та співу в загальноосвітніх середніх школах та дошкільних дитячих установах. Варто зазначити, що студенти інших відділів в обов'язковому порядку проходили ознайомлення на вибір з такими інструментами, як баян, акордеон або фортепіано. Така позиція педагогічної освіти допомогла в розповсюдженні та пропаганді інструментів серед молоді інтелігенції краю. Серед педагогів баяна та акордеона, що викладали в педагогічному училищі ці інструменти, були М. М. Бідер, С. Д. Андреев, К. В. Унгурян, А. Л. Овчар, М. М. Денисенко, А. М. Гуцуляк, Г. Х. Білявченко, Б. П. Бензар, Л. Г. Бензар, а в нинішній час до них приєдналися молоді спеціалісти С. П. Кирстюк та В. А. Топорець.

Ще однією знаковою подією для акордеонно-баянної освіти Буковини стало відкриття в кінці 1950-их років в Чернівецькому культурно-освітньому училищі відділу народних інструментів. Навчальний заклад ставив за мету підготовку кадрів для культурно-освітніх закладів, мережа яких знаходилася в процесі постійного розширення. Новоутворені клуби, будинки культури, театри потребували поповнення фаховими спеціалістами, які на високому професійному рівні забезпечили би організацію культурно-масових заходів. Акордеонно-баянне мистецтво в ті часи зайняло одну з основних функцій музичного оформлення різноманітних культурних дійств, що стрімко збільшувалися, адже інструменти виявилися найбільш пристосованими до такої діяльності. На тлі необхідності фахової підготовки великої кількості спеціалістів керівництвом культурно-освітнього училища було запрошено декілька вже знаних викладачів, які працювали в музичному училищі та музичній школі. Серед них були В. А. Анін, Т. Д. Лисенко, В. В. Гулідов, В. І. Ізосімов. Також викладацький склад був представлений такими знаними викладачами, як

М. Е. Вишевський, А. М. Лактіонов, очолював відділ Д. І. Лучин, а з 1969 року працював в училищі Б. О. Яценко. Ще одним педагогом за класом баяна був вихованець Чернівецького музичного училища та випускник Кишинівської консерваторії В. А. Гребенюк. Із великою повагою та теплом про нього відгукуються колеги та колишні учні.

У 1966 в училищі було відкрито клас акордеону, що стало важливою подією для музичного життя краю, адже після заборонних заходів 1948 року, під які потрапив інструмент, навчання відбувалося тільки у формі приватних занять. Першими випускниками стали І. К. Кришмару та В. Ф. Чепенюк, з ім'ям яких була пов'язана підготовка наступного покоління молодих акордеоністів краю. Викладачем їх був випускник теоретико-композиторського факультету Львівської державної консерваторії М. Е. Вишевський, який чудово знав специфіку акордеона та прекрасно володів цим інструментом. Також у тому році, навчаючись на заочній формі, закінчив училище Я. П. Табачник, досягнення якого в естрадно-джазовій акордеонній музиці України стали найбільш значущими. Іншим визначним діячем акордеонно-баянного мистецтва України, що навчався в ті роки, був Л. Б. Фельдман. Перед вступом в 1964 році у навчальний заклад отримав добру підготовку, займаючись у музичній школі, що існувала при Будинку офіцерів у М. Е. Вишевського за класом акордеона. В училищі його педагогами були спочатку Т. Д. Лисенко, а потім В. В. Гулідов. У 1971 році закінчує Харківський інститут мистецтв імені І. Котляревського, після якого був направлений у Чернівецьке культурно-освітнє училище на посаду викладача за класом акордеона, диригування та керівника оркестру народних інструментів. З 1975 в училищі працює викладачем за класом баяна Ю. М. Смірнов.

У другій половині ХХ століття стало гострим питання щодо надання професійної музичної освіти вищим навчальним закладом Чернівецької області, адже край із багатогранною, різноманітною та глибоко традиційною музичною культурою довгі роки залишався без цієї можливості. Такою установою міг стати тільки Чернівецький державний університет імені Ю. Федьковича. Здійснити це вдалося тільки за часів здобуття Україною незалежності у 1992 році, коли на педагогічному факультеті університету було створено кафедру музики. Її організатором та першим завідувачем став Народний артист України А. М. Кушніренко (Кушніренко, Залуцький, Вишпінська, 2011: 334). На кафедрі одразу ж було відкрито клас баяна та акордеона, для роботи в якому були запрошені

найкращі спеціалісти в даній галузі краю. Серед них – Г. І. Плав'юк, П. П. Кравчук, В. В. Бондаренко, лауреат міжнародних конкурсів Л. І. Богославець, а пізніше до них приєдналися О. В. Залуцький, який очолював народно-інструментальну секцію, І. В. Петрусяк, Л. І. Лопушняк та Я. С. Осипенко. Важливість цієї події в освітньо-культурному житті акордеоністів та баяністів стала дуже помітною, адже активізувалося прагнення студентів до продовження навчання у вищому учбовому закладі, не залишаючи межі області. Також це стимулювало професорсько-викладацький склад до науково-практичної діяльності, що неодмінно призвело до здобуття ними наукових ступенів та підняття їхнього власного фахово-кваліфікаційного рівня.

Висновки. Інтеграційний характер буковинської культури відіграв важливу роль у формуванні виражально-естетичного та жанрово-стильового аспекту акордеонно-баянного мистецтва Буковини. Незважаючи на те, що свого основного розвитку акордеонно-баянне мистецтво Буковини

здобуло у складі УРСР та за часів Незалежної України, генетично-ментальна пам'ять та масштабний етнологічний вплив народів, які проживають на території краю, стали тим фактором, що відрізняє цю культуру від інших осередків країни. Музична освітня галузь не могла залишитися осторонь таких процесів, і тому глибоке вивчення народного мелосу, який утворився на території Буковини, стало одним із пріоритетних напрямів у навчальних закладах краю. Акордеон та баян як представники народно-інструментального жанру мистецтва несуть функцію збереження цих традицій, тому стало звичайним явищем виконання в рамках концертно-навчальних програм творів, що є обробками народних буковинських мелодій. Іншим чинником розвитку акордеонно-баянної освіти Буковини в ХХ столітті стало входження її до загальноукраїнської академічної школи, що на фоні отриманого до цього досвіду європейських культурно-освітніх процесів привело до високих творчих результатів її вихованців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва. Київ : НМАУ, 1998. 224 с.
2. Демочко К. Мистецька Буковина: Нариси з минулого. Чернівці : Книги – ХХІ, 2008. 336 с.
3. Душний А., Пиц Б. Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва : довідник. Дрогобич : Посвіт, 2010. 216 с.
4. Іваночко І. Акордеонне мистецтво: історія та сучасність: ілюстрований довідник для мистецьких навчальних закладів. Дрогобич : Посвіт, 2020. 40 с.
5. Имханицкий М. История баянного и аккордеонного искусства: учебное пособие. Москва : Издательство РАМ им. Гнесиных, 2006. 520 с.
6. Кушніренко А., Залуцький О., Вишпінська Я. Історія музичної культури й освіти Буковини : навчальний посібник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2011. 376 с.
7. Мирек А. Основы постановки аккордеониста. Москва : Молодая гвардия, 1991. 47 с.
8. Рихло П. «Ми були розмаїттям у єдності»: до проблеми синтезу буковинської культури. *Вікно в світ*. 2000. Ч. 2(11). С. 158–168.
9. Сاینчук К. Музична освіта Буковини. Чернівці : Золоті литаври, 2011. 320 с.
10. Табачник, Я. П. Без оплесків. Чернівці : Букрек, 2015. 256 с.

REFERENCES

1. Davydov, M. (1998). *Kyivs'ka akademichna schkola narodno-instrumentalnogo mystetstva* [Kyiv Academic School of Folk Instrumental Art]. Kyiv: NMAU. 224 p. [in Ukrainian].
2. Demochko, K. (2008). *Mystets'ka Bukovyna: narysy z mynulogo* [Art Bukovina: Essays from the past]. Chernivtsi: Books – XXI. 336 p. [in Ukrainian].
3. Dushny, A., Pyts, B. (2010). *L'vivska schkola bayanno-akordeonnoho mystetstva* [Lviv School of Bayan and Accordion Art]: dividnyk. Drohobych: Posvit. 216 p. [in Ukrainian].
4. Ivanochko, I. (2020). *Akordeonne mystetstvo: istoriya i suchasnist* [Accordion art: history and modernity]. Drohobych: Posvit. 40 p. [in Ukrainian].
5. Imkhanitskiy, M. (2006). *Istoriya bayannogo i akordeonnogo iskusstva* [History of button accordion and piano accordion art: a tutorial]. Moskva: Publishing house of the Russian Academy of Music im. Gnessin. 520 p. [in Russian].
6. Kushnirenko, A., Zalutskiy, O., Vishpynska, Y. (2011). *Istoriya muzychnoi kultury i osvity Bukovyny: navchalny posibnyk* [History of the Musical Culture and Education of Bukovina: a master book]. Chernivtsi: Chernivtsi Yuriya Fedkovich National University. 376 p. [in Ukrainian].
7. Mirek, A. (1991). *Osnovy postanovki akordeonista* [Basics of staging an accordionist]. Moskva: Molodaya gvardiya. 47 p. [in Russian].
8. Rykhlo, P. (2000). *My byly rozmaittiam u yednosti: Do problemy syntezy bukovynskoi kultury* [We were diversity in unity: On the problem of synthesis of Bukovinian culture]. *Window to the world*. Vol. 2 (11). Pp. 158–168. [in Ukrainian].
9. Sainchuk, K. (2011). *Muzychna osvita Bukovyny* [Music education of Bukovina]. Chernivtsi: Golden Timpani. 320 p. [in Ukrainian].
10. Tabachnik, J. (2015) *Bez oplyskiv* [Without applause]. Chernivtsi: Bookrek. 256 p. [in Russian].